

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америка СІМ ЦЕНТІВ Закордоном

Тел. „Свобода“: BERgen 4-0807 — 4-0237 — Тел. У. Н. Союз: BERgen 4-1018

FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ПРЕЗИДЕНТ ТАВРУЄ СОВЕТСЬКУ ТИРАНІЮ — ЯК НАЙГІРШУ ЗА ВСІ ЧАСИ

Вашингтон, 17 вересня. — Президент Труман порівняв теперішній російський уряд до „хижого звірки“, советську тиранию натаврував, як „найгіршу за всі часи“, а советську конституцію назвав таким саме обманом, як і ті договори, що їх складає Росія і що не варті навіть того паперу, на якому вони написані. Таких слів ужив президент у промові, коли явився в Конгресовій Бібліотеці з нагоди вклядення оригінальної копії Декларації Незалежності і копії Конституції в скриньках заповнених гелієм газом і покритих склом, щоб зберегти ці документи для майбутніх поколінь.

Ці два американські документи, сказав президент, зробили Америку великою, бо зберегли для народу волю. Зате советська спільнота — це не трі, кризь які нестримна сила уряду підкрадається наче хижкий звір, що залюбки всіх людей“. Труман порівняв невірні табори на Сибірі до „таборів смерті гітлерівської Німеччини“, а це „вказує, що не вгамована сила уряду може бути більшим лихом у нашій нинішній цивілізації, ніж це було за стародавніх часів“.

У промові президент Труман виявив великі контрасти між демократичним ладом життя, в якому кожна людина — сама собі пан, а уряд це його слуга — і тоталітарною системою, в якій уряд всебічний володар.

Промову советська конституція.

Президент Труман ствердив, що советська конституція написана так, наче б вона давала гарантії народowi, однак на ділі „це тільки пусті обіцянки, бо громадяни Советського Союзу не мають змоги примусити уряд дати їм ці права. У Советському Союзі сила держави вища понад усі закони. Уряд не має обов'язку слухатися права. Наслідок цього такий, що громадяни Советського Союзу не втішуються тими волюностями, які їм гарантує їхня конституція. У них немає свободи слова, в свободи преси. Вони можуть бути арештовані без подання причин; у їхніх

„АМЕРИКАНСЬКА КОНСТИТУЦІЯ — ЖИВА СИЛА В НАШОМУ ЖИТТІ“ — заявив президент Труман в своїй промові в 164-ту річницю підписання цього історичного документу. Промовляючи в Конгресовій Бібліотеці у Вашингтоні, в якій додержано цю оригінальну Декларацію Незалежності в склянці скріплено та забезпечено її перед знищенням, президент Труман різко висловився проти „советської конституції не варті того паперу, на якому вона написана“.

УРЯД МАЄ ЗБРОЮ ПРОТИ НЕПРАВНОЇ ПІДВИШКИ ЦІН

Нью Йорк. — Ерік Джанстон, адміністратор економічної стабілізації, остеріг, що уряд має зброю проти таких людей, які поламають поставки про контролю цін і платення, а саме, накладатиме вищі податки на операторів чорного ринку, головню в про-

АМЕРИКА ЗАМОВЛЯТИМЕ ЗБРОЮ В ЄВРОПІ

НА КОНФЕРЕНЦІЇ В ОТТАВІ ПЛІНУЄТЬСЯ КООРДИНАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ АТЛАНТИЧНОГО ПАКТУ

Оттава, Канада. — Рада Північно-Атлантичного Пакту, зложена з міністрів закордонних справ договірних країн, обмежила свої вчорашні офіційні наради до звітів по-одиноких підкомітетів, але справжній прогрес в нарадах зроблено поза офіційною сесією в приватних розмовах. Насамперед виявилось, що Британія та інші європейські країни серйозно занепокоєні дальшими втратами доларових резерв і Злученій Держави, щоб домогтися розв'язати цю важливу для європейських господарств проблему, зобов'язалися поробити в європейських країнах великі замовлення зброї для альянтських армій. Втрата доларових резерв в Європі вносила перешкоду цивільній індустрії на військову та повільністю в розподілі коштів оборони. — Для справжнього полегодження цієї другої та цілої низки інших справ, міністри закордонних справ Злучених Держав,

ГЕН. РІДЖВЕЙ НА ІНСПЕКЦІЇ КОРЕЙСЬКОГО ФРОНТУ

ЧЕРВОНІ ПРОДОВЖУЮТЬ ВІДСТУП ПЕРЕД „ОБМЕЖЕНИМ НАСТУПОМ“ АЛІАНТІВ

Токіо. — Ген. Метью Б. Ріджвей, альянтський головний командант на Далекому Сході, відбув вчора несподівану інспекцію корейського фронту, щоб одержати з першої руки інформації про розвиток „обмеженого наступу“ альянтських військ на центрально-східній ділянці та обговорити на місці можливості і потреби альянтського фронту на випадок, коли б червоні остаточно цілком зірвали переговори в Каесоні в справі перемир'я. — На фронті ген. Ріджвей відбув дощову нараду з командантом альянтських сухопутних військ в Кореї, ген. Джеймсом Ван Флітмом. Після повороту ген. Ріджвея до Токіо, з головною альянтської квартири повідомлено офіційно, що його поділка на фронт була „рутинною“ та відносилася до перевірки теперішнього положення на фронті, як і до можливості його дальшого розвитку. Вміжчасі, комуністи на центральному і східному секторах фрон-

ЗАХІДНА НІМЕЧЧИНА СПОДІЄТЬСЯ ПОВНОЇ СУВЕРЕННОСТІ

Бонн, Німеччина. — Західно-німецький уряд сподіється, що теперішня конференція міністрів закордонних справ країн Атлантичного Пакту, що відбувається в Оттаві в Канаді, признає Західній Німеччині повну суверенність, в заміну за її приєднання до західно-європейської оборонної системи. Кінцевий рішень в цій справі західно-німецький уряд сподіється зокрема в результаті переговорів з альянтськими високими комісарами, що мають відбуватися наступного тижня. До такого висновку приходять західні спостерігачі на підставі повідомлення про надзвичайне засідання західно-німецького уряду та відхилення в останній хвилині приготованого вже звернення канцлера Аденауера до німецького народу. Причини відхилення цієї промови не подано, але нею мала бути фаза, в якій канцлер

АЛІАНТИ В КОРЕЇ ОЧІКУЮТЬ КОМУНІСТИЧНОЇ ВІДПОВІДІ НА ПРОПОЗИЦІЇ ГЕН. РІДЖВЕЯ

Токіо. — Головна квартира Об'єднаних Націй на Далекому Сході повідомила, що альянтські зв'язкові офіцери в Кореї „очікують на поговори“ про продовжувати переговори в справі перемир'я, якщо б комуністи прийняли вчорашні нові пропозиції ген. Ріджвея відносно обговорення задовільних для обох сторін передумок дальшого напад. Ген. Ріджвей, в своєму посланні до комуністичного прем'єра і комуністичного команданта в Кореї, запропонував червоним відновити перервані ними в дні 23-го серпня переговори, не ставляючи цим разом жадних окремих передумок, але й відкидаючи комуністичне дома-

СЕНАТОР ПЕРЕМІГ ПРЕЗИДЕНТА У СПРАВІ ПРИЗНАЧЕННЯ СУДДІВ

Вашингтон. — Сенатор Пол Г. Доглес, демократ із стеїту Лляной, здобув перемогу над президентом Труманом при найменуванні двох федеральних суддів у стеїті. Сенатська правничка комісія підтримала сен. Доглеса в його твердженні, що він має порекомендувати кандидатів на становище судді, а президент поступив самочинно, бо призначив їх сам без поради сенатора. Крім того, сен. Доглес доказав, що кандидати президента не мають належних кваліфікацій і Сенат їх не затвердив.

215 СОВЕТСЬКИХ ДІВІЗІЙ ГОТОВИХ ПРОТИ ЗАХОДУ

Оттава, Канада. — Британський міністр оборони Еменуел Шінвел заявив вчора на конференції Ради Північно-Атлантичного пакту, що Советський Союз має вишколених 215 дивізій, в цьому багато панцерних, авіаційно в силі 19,000 літаків та воєнну флоту, — включно з 300 підводними чов-

СЕНАТ ПІДВИШУЄ ПЛАТНЮ ФЕДЕРАЛЬНИХ СЛУЖБОВИКІВ

Вашингтон. — Сенат схвалив законопроект про підвищення платні на десять відсотків для федеральних працівників, число яких сягає мільйона осіб. Підвищення для поодиноких осіб вноситиме найвище \$800 річно. Сенатська комісія схвалила підвищення для поштових службовців на 8.4 відсотки, а повний Сенат

ПРОБУВАТИМУТЬ АТОМОВУ ЗБРОЮ НА АРМІЇ В БОЮ

Вашингтон. — Вже склали плани як вживати атомову зброю проти армій в босвях формаціях. Ці проекти випробують при найбільшому виробу атомової зброї, який переводиме Комісія Атомової Енергії на рівинні Француза в стеїті Невада. Команда армії виявила, що в тих вправах буде брати участь 5,000 воїків і офіцерів армії, флоту й повітряних сил. Плани виявлені, коли президент зажадав нового приділу висотою \$484,240,000 на викінчення заводу

ПОВІДОМЛЯЮТЬ ПРО АГОНІЮ КАРДИНАЛА МІНДСЕНТІ

Відень. — Тут з достовірних церковних джерел повідомляють, що засуджений комуно-

НЬЮЙОРСЬКІЙ ПОЛІЦІЇ ЗАКИДАЮТЬ ХАБАРНИЦЬКУ ЗМОВУ

Нью Йорк. — Помічник повітового прокуратора в Врукліні, Джуліус Гелдфранд, читаючи акт обвинувачення проти 18 поліційних урядників і поліціантів, засував підпільне царство незаконного сприймання грошей на всілякі заклади як змову цілої поліції, від найвищих до найнижчих урядовців і патрулменів для здобуття хабарів від власника незаконного підприємця гри, Гері Гросса, який десять років діставав по \$20,000,000 річно, а щоб постійно і без втручання влади провадити свої діла, мусів відкуплятися від поліції „опшуканців, хабарників і злодіїв“, даючи їм кругло \$1,000,000 річно. Ці злодії й хабарники, це очевидно підсудні. Прокуратор засував їх діяльність як змову для припинення слідства і виміру справедливості, і заповів, що на це дасть докази. Головним свідком має бути саме Гері Гросс, який пробував втекти від складання свідчення, однак його зловили і тримають під наглядом. Він має подати іменю офіцерів і патрулменів поліції, які брали від нього хабари, а теж виявити, як діяла його підпільна машина. — Рудольф Галлі, який саме виставив свою кандидатуру на президентську посаду, вийшов з твердження, що Франк Костело й інші підпільні особи дали йому владу в місті Нью Йорку і накладають свої контрибуції на різні підприємства.

ПОЖЕРТВИ НА ЗУАДН ПЕРЕЙШЛИ \$ 1,000,000

Філадельфія. — З канцелярії Злученого Українського Американського Допомогового Комітету повідомляють, що жертви американсько-українського громадянства на допомогово-переселенці цілі Комітету від початку його існування вже перейшли один мільйон доларів, що становить великий

РЕКОРД В ЖЕРТВЕННОСТІ НАШОГО ГРОМАДЯНСТВА НА НАРОДНІЙ ЦІЛІ

Збірку першого мільйона доларів на цілі ЗУАДКомітету завершив Степан Романюк з Клівленду, якому виставлено посвідчення з числом 27,256. Як загальну суму пожертв поділити на кількість жертводавців, тоді пересічна висота пожертв буде 37 доларів.

СТОРІЧКА ЩОДЕННИКА НЬЮ ЙОРК ТАЙМС

Нью Йорк. — Щоденник Нью Йорк Таймс в числі за 18 вересня присвячує багато місця свому сторічному ювілеєві. Перше число цієї газети вийшло 18 вересня 1851 р. З цієї нагоди поміщена відбітка першого числа газети, будинок, в якому вона появилася під ч. 113 Нассо Стріт, теперішні будинки видавництва при Таймс Сквер і при 43 вулиці, світлина перших редакторів і власників газети з родини Адольфа С. Окса і Артура Гейса Солзбергерів і привіт президента Трумана та інших достойників, прислані видавцям з нагоди ювілею.

БРИТАНІЯ ВВАЖАЄ ЗА НЕОБХІДНЕ ВІДНОВЛЕННЯ ЯПОНСЬКО-КИТАЙСЬКОЇ ТОРГІВЛІ

Лондон. — Британські економісти вважають, що з хвилиною ратифікації мирового договору, та з привернення Японії суверенності, японське господарство не може обійтись без свого традиційного китайського ринку, однак, як для заступу сирих матеріалів для своєї індустрії, так і для збуту своєї промислових виробів. — Досі Японія могла обходитись без того ринку головню при американській допомозі та в окремих окупційних обставинах. При зміні обставин, Япо-

СОВЕТИ ВТРУЧАЮТЬСЯ В АНГЛО-ІРАНСЬКИЙ КОНФЛІКТ

Тегеран, Іран. Іранський уряд вчора повідомив, що він готов підписати договір про торговельний товарообмін зі Сове-тами, щоб в той спосіб покрити втрати, які Іран має в наслідок свого конфлікту з Британією в справі націоналізації нафти.

В СВІТІ

Чи вибори в Англії мають бути в цьому час наступною речю — це питання має вирішити прем'єр Етлі залежно від розміру доларової допомоги ЗДА, про що чекають звістки з приїздом Моррісона із Америки. Найновіше дослідження публічної опінії в Англії показало, що 51.5 відсотків стоїть за консервативістами, 38.5 — за соціалістами, і 10 відсотків за інші партії.

Знову зростає опозиція в Німеччині проти озброєння, що утруднює здобуття німецьких солдат для атлантичної оборонної системи, — заявляють урядові кола в Бонні. Проте, наступник маршала Ромелія в славетному німецькому Африканському Корпусі, ген. Людвіг Крювел, що його старе з'єднання готує знову ввійти за зброю захочаючи Захід. Він обіцяє лояльність до демократів.

Північний ризик зловитись, якщо не децентралізує контролю, бо народи Азії ніколи не погодяться ні на капіталістичну, ні на комуністичну централізацію, — заявив індуський соціалістичний лідер Р. Логія, що прибув до Гонг-Конгу з Токіо.

Москва хотіла б мати ще одну конференцію чотирьох потуг в справі Німеччини, — натискає східно-берлінська „Тегельє Рундшнау“, а західні представники в Москві допускають, що Москва скоро вимагатиме скликання конференції, яка буде останньою спробою зупинити альянтське озброєння.

СВОБОДА SVOBODA UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Table with subscription rates: PEREPIDPIATA, SUBSCRIPTION RATES. Includes one year, six months, three months rates for US and Foreign.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів. За оголошення редакція не відповідає. Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ВІРА В НЕМОЖЛИВЕ

Демократичні потуги думають, що як збудують величезну збройну силу, то щойно тоді Москва опам'ятається і зречеться своїх плянів панування над цілим світом.

Немає сумніву, що мирному Заходові дуже важко погодитись з думкою, що доведеться пережити ще одно величезне світове потрясіння, яке може довести до загибелі цілої людської цивілізації.

Голосимо, що рятують „християнську цивілізацію“, яку нищить Кремль, ворог усього релігій. Отже рятують в світі такі моральні й етичні засади, які лягли в основу усієї західної культури.

Звичайна людина, а ще до того віруюча, не може ніяк зрозуміти, як можна б погодити демократичний світ зі злочинцями, які сидять у Кремлі.

В КРАЇНІ РАБСТВА І СМЕРТІ

Іван Хмельницький. В країні рабства і смерті. ЧАСТИНА ДРУГА. Будівлі рабства і смерті. Нарешті перевтомлена колони в'язнів зупиняється перед височенним частоколом з високими дерев'яними вежами по кутках.

НІМЕЦЬКА АРМІЯ

Міністри закордонних справ Злучених Держав, Великої Британії і Франції на своїй останній конференції у Вашингтоні „узгіднили свої думки“ відносно створення окремих німецьких військових частин, що мали б бути включені в суцільну європейську армію під командуванням ген. Айзенгавера та рама'я з американськими, британськими і французькими військами.

Також міркуваннями й диктуються теперішні заходи альянті в справі Німеччини і вони без сумніву є оправдані. Вже під час другої світової війни було б багато голосів, головизно з боку тих, хто знають большевизм та його заргозу для світу, щоб західний світ шукав можливостей порозуміння з Німеччиною проти

В опінії демократичного світу російська імперія тріщить у своїх основах. Щораз більше справедлива частина людства прихильється до того переконання, що по розв'язанню імперії британської, голандської, французької та японської прийшов слушний час зліквідувати російську імперію, найгірший тип імперії. Ніхто мабуть не сумнівається, що конфлікт з большевиками мусить прирести розпад російської імперії на її природні частини.

Справа німецьких військових частин в європейській армії має далеко більше значення, як вже само по собі незвичайно важливе фізичне скріплення європейських оборонних сил. Власне тут у великій мірі починається перебудова майбутньої Європи, за базу якої має правити воля, а за ціль — мир.

Значення Німеччини та її господарського і військового потенціалу для Заходу не можна перецінити. Економічно і геополітично Німеччина є серцем Європи і як вона сама могла вже два рази в першій половині цього сторіччя цілими роками ставити чоло цілому світові, то її значення в могутньому західному союзі дає Заходові повну і абсолютну перевагу.

Інтересну х а р а ктеристику цього процесу дає Н. І. Таймс в редакційній статті по недільного видання, пишучи, що німецький „наїд, навіть без Східної Німеччини, нарахову-

большевизму. Ясно, що тоді не могло бути жадного порозуміння з нацистичною відмінною большевизму. Але таке порозуміння цілком можливе в теперішніх обставинах, як Німеччина виявила багато доброї волі не тільки включитися в загальний демократичний процес, але й направити бодай частинно ті лиха, які на німецькому конті записали в історії. Теперішні обставини склалися в користь Німеччини, бо вони приспільшили західну готовність дати німецькому народові нагоду регабілітуватися й зайняти належне йому одне з передових місць у спільноті вільних народів цивілізованого світу.

Полеміка Багряного з малоросом

Уважно вивчаючи аргументи, який висувають росіяни це той, що мовляв, самостійною Україною хотять тільки галичани, а не українці зі сходу України. Східних українців страшають якоюсь неіснуючою охотою західних українців опанувати цілу Україну, жакнути цілий Український сьвід.

Властиво нині одиникий реальний оборонець цілоти російської імперії це — грузинський ренегат, асимільований росіянин Йосиф Висаріонович Сталін. Тільки його терор і тримас російську імперію прижитті. Розуміють це російські емігранти, тому вони війни Америки з Совєтами не бажають і хотіли б її за всяку ціну оминуть, бо це одиникий спосіб врятувати п'ятисотлітній твір Москви.

Все ж такі оборонці російської імперії рахують за поважною можливістю конфлікту з большевиками, тому ледь з американською опінією стараються обчорнати український самостійницький рух. Поново пускають в рух нині вже просто смішні аргументи, що український визвольний рух це твір зневажливого нацизму, що український визвольний рух це рух расової ненависті.

Так само заворушилася російська еміграція на заході, зокрема в Америці та в Німеччині. Утворений „Совет для Освобождения Народов Росии“ та його американські проєктори траять панування над своїми нервами, бо не бачать ні одної поневоленої національності Московію, охочої з ними співпрацювати.

росом“ тому, що саме недавно на сторінках ульмських „Українських Вістей“ ми читали статтю І. Вагряного: „Коли чад імперії затуанує честь“, як відповідь малоросові Ф. П. Богатирчукові. Вона наповняє нас оптимізмом, бо автор своїм всеукраїнським підходом вбиває проби росіяни та їх послухників малоросів кинути кістку незгоди поміж українців різних частин України.

Малорос Богатирчук, колиш шавокий членіон Советської України, кинув продуману провокацію на адресу українських самостійників, зокрема на адресу самого Багряного, що він та українські політичні лідери — А. Мельник, С. Бандера — проповідують народоубивство (дженосайд) щодо росіяни. Провокація Вагирчука очевидно мала на меті відвернути увагу від народоубивства Креєля доконуваного на українцях.

І. Вагряний пригадує російськомому послухникові, що є великі партійні різниці поміж тими трьома українськими діячами, одначе він, згадуючи імена Багряного, Мельника чи Бандери, не хоче бити їх, він б'є по цілому українському самостійницькому рухові та так само хоче закрити злочини супроти українського народу тих всіх політичних провідних росіяни, що винишували досі українців; тому дає відповідь і за себе і за Мельника та Бандеру — своїх політичних противників.

Автор статті наводить сотки випадків вимордування українців всіх шарів російськими лідерами мало не всіх політичних напрямків, правих та лівих, одначе ніхто — пише Вагряний — не дасть прикладу, що одного росіянина мордував колінебуєт Вагряний, Мельник чи Бандера. Вагряний дуже влучно зорієнтувався, що провокація того малороса звернена не так проти згаданих осіб, як проти українського самостійництва, тому відповідає не як член своєї партії, але як українець.

Прочитавши таку статтю душа кожного українця радується, що серед українських провідних людей бере перевагу суто державницький підхід та національна солідарність супроти ворога соборної України.

Поміж українцями можуть бути навіть різкі партійні розходження щодо програми та тактики, українці можуть мати свої територіальні звички та уподобання набути життєм, відділенням кордонами, українці — визнають головно двох вір, одначе нас усіх лучить одна основна річ — інтерес спільної батьківщини, вільної від чужинського панування.

Немає ніякого сумніву, що вільна українська держава буде влаштувана на засадах широкій самоуправні поодиноких частин української землі, щоб кубанець, полтавець, галичанин, буковинець, волиняк чи карпатський українець, а коли скоче себе й називати старою назвою русина, чувся добре у спільній батьківщині. Один одному не буде накидати своїх навиків чи уподобань, одначе, понад це все існує і буде існувати одно спільне добро — Україна вільна з українським народом як її господарем. Вільної України незалежної від панування росіяни, поляки, мадяри, чехів чи румунів хотять усі українці, а провідники в ній вибрані народом найкращі та найбільше талановиті українці без територіального означення.

Іван Вагряний у своїй полеміці з малоросом, прислужником Москви, дав прекрасний приклад українського соборництва, що відбирає ворогові всякий аргумент з його претенсія до панування над Україною.

Сюди не включено ще кілька управлінь і сотень менших особливих тюрем, а також тисячі дрібних т. зв. „І. Т. К.“ т. зв. поправно-трудова колонії, які підпорядковуються обласним управлінням місць ув'язненя „ОМЗ“. В них відбувають кару, працюючи на різноманітних виробництвах в'язні здебільшого з терміном ув'язнення до 2 років.

Всіх, хто має термін ув'язнення вище 2 років і особливо засуджених за арт. 54 — тобто за політичне обвинувачення, висилається у далекі поправно-трудова табору.

(Продовження буде). В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПСИЦ „СВОБОДА“!

- 10. „Астрахлар“ — риболовство. 11. „Ваземлар“ — будівництво автомагістралі Москва — Вязма. 12. „Калулар“ — будівництво автомагістралі Москва — Калула. 13. „Ухтпечлар“ — нафта, ліс, риба. 14. Південно-східні табори у Монголії — будівництво військового значення. 15. „Карагандалар“ — вугілля, бавовна. 16. „Горшорлар“ — гірництво і будівництво залізничі Таштагол-Сталінськ. 17. „Ярославський політязлятор“ — величезна тюрма з особливим тасмним режимом. В'язні політ-ізолятору сидять у одиночних камерах і позбавлені можливості працювати. 18. „Марійська Т. О. Н.“ — Тюрма особливого призначення. Це також політязлятор з особливим режимом. (В ній напр. сидів Карло Радек, засуджений по бухаринській справі) і інші. 19. „Волга-Дон“ — будівництво каналу.

Звичайно на 40 в'язнів дається два охоронних, але про це далі. Скільки було таборів. Республіка НКВД в республіці СРСР мала своє особливе управління, надто старанно розгалужене і розбудоване аж до нижчих клітин. 15 мільйонів населення цієї республіки вимагали пильного нагляду, ізоляції, особливих мір, щоб ніяка інформація з них не потрапила в зовнішній світ — тям більше закондор. Але як не намагалися енкаведисти захвати свої злочини, вони цього не могли зробити у повній мірі. Розповідь про структуру таборів НКВД. У Москві знаходилася централь всіх тюрем, поправно-трудова табору, місць з адміністративно-в і с л а з ними, спецпереселеннями, політичними ізоляторами і т. п. Ця централь мала величезний апарат з кількох тисяч чоловік і носила назву „ГУЛАГ“ — головне управління таборів. Йому підпорядковувалося кілька десятків управлінь таборів, які

Д-р Степан Баран

ТРИПОДІЛ ПОЛЬСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ

Дещо з недавньої історії. Екзильний уряд і Рада Народова, Лондон, Рада Політична, Париж, і Комітет Демократичний Миколайчика, Вашингтон. Українська проблема і справа східних жордонів Польщі.

Демократичний Комітет Миколайчика

Третій і під цю пору найрухливіший польський політичний осередок створився у Вашингтоні в Америці під проводом Станіслава Миколайчика, одного з молодших діячів колишнього ПСЛ (Польське Стронніцтво Людове) під проводом Вінцентого Вітоса. На терені Познаньщини, звідки походив Миколайчик, ПСЛ не встигло здобути рішальної переваги, бо найсильнішою тамошньою польською політичною групою були завжди ендеки. Сам Миколайчик до 1939 р. не вибився на передове місце в Польщі, по своїй владі політичний опортуніст, увійшов до польського Союзу тоді, коли від 1935 р. ПСЛ офіційно бойкотувало вибори. Атмосфера у союзи не була пригодною для його політичної кар'єри і він зачав роботу в союзи на еміграції. Про це вже була згадка, як і про його втечу з комуністичної Варшави за кордон, де у Вашингтоні створив новий осередок польської політичної еміграції — Польський Демократичний Комітет. До цього Комітету увійшли, між іншими, Станіслав Боньчак, Станіслав Вуйцик, кол. молоді діячі ПСЛ, що відіграли роль і в режимовому лодовому фронті у Варшаві й офіція втекли за кордон, Владислав Заремба і Павел Залський, далі Кароль Попель, провідник християнського робітничого руху в західній Польщі. Одною з найзаметніших осіб табору Миколайчика на еміграції є старий член ПСЛ і кол. амбасадор проф. д-р Станіслав Кот, що й підписує за Миколайчика згаданий його Комітет та Міжнародну Селянську Унію (Інтернаціонал Пезант Юніон) або т. зв. популярно Зелений Інтернаціонал.

ПОВНЕ ПРИСТОСУВАННЯ ДО ПРАЦІ

Вісімдесят'ятьлітня композиторка, пані Едвін Вінні з Олд Грінчі, у Конектикат, почала брати лекції музики тому, що вона ніколи не вчила музики, а композувала свої твори самотужки. Вісімдесят'ятьрічний видавець журналу фізичної культури, Бернарр МакФадден, скочив на парашуті з висоти 2,000 стій і опинився по полю у водах ріки Гудсон, коє Нью Йорку. Старий Бернарр Барук, довголітній доглядник кількох американських президентів, починаючи недавно тому 81-шій рік життя, дав молодим людям раду: Дбайте про себе, втішайтеся життям! Переглядаючи щоденну прасу, маємо нагоду майже кожного дня довідатися про успіхи людей у 60, 70, а то навіть 80-ій, 'весні' життя — і це не випадок. Людство переживає дивні революції: небувало величчя людської сили і небувало відкриття природної енергії. Впав з тим іде про довголітнє людського життя понад календарний рік — тобто понад пересічний до недавня 40-літній вік — і ось довідомося про заснування фундації для сорок з додатком річних, мета якої допомогти людям вище середнього віку використати решту життя для творчої праці. Треба ствердити, що явище більшої довголітності виявилось нам у такому часі коли може забракнути людей до праці. Це примісна вістка для тих людей з європейської скіталщини, які, опинившись в «канонічних літах» в Америці, «опустили вуха», вважаючи себе непотрібними. Недавно радіо оголосило новину: мобілізаційні плани у Вашингтоні закінчені, готуються до нових «джабів», тобто до нових варіантів праці, без уваги на вік. Буде нагода для кожного! Вашингтонські кореспонденти подають від себе такі сенсаційні вісті: «Помітні зміни настали майже впродовж однієї ночі у вигляді на працю для таких людей, які шукають ро-

УВАГА! УВАГА! ПОВІДОМЛЕННЯ

На основі рішення управи Філі Укр. Конгр. Комітету Америки в дні 11, 9, 8, б.р. відбувся дні 23, 9, б.р. в селі Горозанського Клубу у Філадельфії 847 Н. Франклин, в год. 14-тій (2. попол.).

НАЗВИЧАНИ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

- зі наступним порядком дня: 1. Відкриття зборів, 2. Вибір Президії зборів, 3. Вибір нової Управи Філі УККА, 4. Устаткування плану праці на найближчі місяці, 5. Візкучі справи, 6. Закриття зборів. Участь в зборах можуть брати усі фізичні за справні члени УККА, які виконали свої обов'язки приписані правильником Ц.У.К.К.А. У випадку несприятливих причинів скількох членів збори відбудуться в годину пізніше при співучасті прийнятих на салі. Управа Філі У.К.К.А. у Філадельфії.

УВАГА! ГНІЗДО НОВАЧОК „ЛІСОВІ КВІТИ“ ПРИ ПЛАСТОВІЙ СТАНЦІЇ В НЬО ЙОРКУ приймає ВПИСИ ДІВЧАТОК у віці 8—11 років в суботу, 22. та 29. вересня 1951, в год. 3—5 попол., в доміщі Українського Національного Клубу, 313 East 10th St., New York, N. Y.

ПЕРЕД ВИСТАВОЮ „КАТЕРИНИ“ В НЬО ЙОРКУ

ІВАН ГОШ, новоприбулий український тенор, задебує в головній ролі Андрія в опері Аркаса „Катерина“, що буде поставлена Метрополітальним Комітетом української мови в Нью Йорку вже в найближчу неділю, 23-го вересня, в залі Фешин Інституту при 24-тій вулиці. В інших ролях цієї опери виступлять: Марія Лісогор, Анастас Радванський, Гольдана Зятки, Микола Чалий, Алісія Кусія та група.

ючи своїх послі в американському Конгресі і чималі матеріяльні засоби. Але і вони самі не вповні об'єднані між собою, а їхні симпатії розділені між три осередки нової польської політичної еміграції. Група Миколайчика, зложена переважно з поляків зі західної Польщі, безпосередньо мало цікавилася українською проблемою. На неї йде наступ польської опінії, щоб основно змінила своє становище в справі східних границь Польщі і станула разом з польськими партіями згуртуватися в Раді Народовій і Раді Політичній в обороні границь Польщі з серпня 1939 р.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За советською пресою)

ПОКАЯЛЬНИКИ П ОНІРНІ

По вислуханні виступу Корейчука, під наглядом двох старших братів — висланців від московської спілки письменників К. Сімонова й А. Зуркова, винні письменники — поети, зібрані на тому ж пленумі, приступили до самоочищення. Один із перших узяв слово В. Сосюра. Як подає советська преса, „з настоєю увагою пленум вислухав його виступ“. Сосюра повністю визнає свою провину та приносив „під далі по правильному шляху“. По ньому виступили Панч, Крижанівський, Ю. Смолич, Ю. Кобилицький, В. Палійчук, В. Вичко, Д. Ткач, А. Донченко, С. Загородний, М. Вахан, П. Тичина, М. Стельмах, Ю. Яновський, Я. Вац, П. Козланок, А. Левада, М. Рильський, І. Ле, І. Вілодід, Л. Ночиченко. Всі як один громізли „націоналістичні пороки“, суджували „атмосферу приязелізму“ та відсутності критики і самокритики в середовищі письменників та критиків, але при тому намагалися дошукатися „ідеологічних зривів“ у інших. Це підкопала вездусучні функціонері партії, і вже наступними днями советська преса заявляла: „Безсамокритичне, нещире слово Юлія Кобилицького ніякою мірою не вдовольило пленуму...“ „М. Рильський, признавши свої промахи, тут же намагався їх ошарудувати... учасників пленуму він здивував своєю полемікою з критиками, що вимагали від учасників творів політичної чіткості формування образів... Не вдовольнився учасник пленуму також виступ Івана Ле“ і т. п. Такий А. Малишко, що останнім часом себе вважав найтвердішим більшовиком серед письменників, заявив: „Промова Сосюра мене не вдовольнила“.

Пленум ухвалив „розгорнену резолюцію“ з „конкретними завданнями спілки письменників у зв'язку з ідеологічними зривами“, якої тексту не опубліковано, та „з великим одушевленням прийняв текст листа кращому другові українського народу, добільшому наставнику советської літератури, великому і мудрому вождю і вчителю“.

Київська преса звіттовлення про наради пленуму подала з опізненням, беручи тексти з московської „Літературної газети“.

КОНЦЕНТРАЦІЙНИЙ ТАБІР ПІД КИЄВОМ

Журнал „Тайм“ за 27 серпня подає вістку, що біля Києва тепер існує великий концентраційний табір, в якому ув'язнені ельзаслотаринці та українці, в тому й українські жінки. Цю вістку принесли недавно просто з Києва військово-поліцейські, які 1942-44 рр. були мобілізовані Гітлером (всього 130.000 чол.). Частина з них повернулася додому зразу після війни, а частина прибула до Страсбургу понад два тижні тому маленькими групами — кепською одягненою, стомленою і хворі з советського полону, де їх таскали по торах у Грозномі (Кавказ) і Сибірі. Наостанку перебували вони в советському таборі примусової праці під Києвом. Тут вони кілька місяців добували кам'яні скелі разом з іншими військовополіцейськими та з українськими жінками. „Коли ми пробували говорити з ними, вони просто зникали. О, ті українські дітвачки! Лише Бог знає, куди їх послали далі!“, — сказав 22-літній Оскар Вер, один із тих військово-поліцейських. 13.000 ельзасців пропали в полоні безвісті.

ТАКОЖ ЕКСПОНАТИ

Київський державний музей, як довідомося, поповнився новими експонатами та „багаторічними матеріялами“ з Ленінградського історичного артилерійського музею. До Києва прислали предмети спорядження та обмундуровання російської армії часів Полтавської битви, зразки форми солдатів та офіцерів Суворова і Кутузова, експонати часів війни 1812 р., а також перший злиток чавуну, виплавлений домоном ім. Петровського в 1944 р. по звільненні від німців і т. п.

ДАВАЙ ЗАЛІЗО!

„У відповідь на заклик колективу Магнітогорського металургійного комбінату ім. Сталіна“ про „передстрокове виконання державного плану 1951 р.“ листами до Сталіна ці-

М. Шлемкевич.

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА ЗАКІНЧУЄТЬСЯ

Останні вістки про Енциклопедію Українознавства сповідають нас щирим вдволенням. Редакційно цілий твір уже так як готовий. Йдеться тільки про малі виправки і доповнення. Йдеться тільки вже про тижні, не про місяці. Передплатами, що брали ЕУ окремими випусками-книжками, а не чекали на опрацьовану цілість, розіслали такі книжки: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 13. Отже в друку лишилися ще тільки чотири книжки-частини: 7, 8, 14, 15. Це справа чисто технічна і буде в короткому часі закінчена. — Передплатами, що чекали на опрацьовану цілість, мають уже перший том (п'ять перших книжок) у бажаній оправі. Як тільки появиться 7 і 8 книжки, адміністрація приступить зараз до розсилки другої тому. За ним уже зовсім скоро з'явиться третій — останній. Все це технічні речі кількох найближчих місяців. Короткі, сухі вістки. Але може добре буде зупинитися над їх людським, зовсім звичайним людським значенням. Ті вістки своєю діловою мовою говорять нам, що літом праця редакції і видавництва ЕУ не спиналася ні на хвилину. Це в час, коли багато із нас сказало собі: — тепер у гарячу, літню пору не буду займатися поважнішими речами, але кожен вільну годину і свої вакації віддам для відпочинку. Ми їздили над морем, весело забавлялися на пікніках, влаштували прогульки... Все це гарно, і добре, і справедливо. Але так само добре і справедливо буде тепер на порозі осені пригадати собі, що ці редакція, ці видавництва ЕУ не знали такого безжурного дозвілля. Саме останні місяці були місяцями найтяжчої праці над викінченням особливо важних і відповідальних частин ЕУ, і над зосередженням усіх засобів, щоб довести велике діло до кінця. З-поза ділової мови звітів, повідомлень про стан праці над завершенням Енциклопедії навіть не чути людських, зовсім людських ноток, що прориваються в листах і оповіданнях людей, які приїздили з Європи. Оце впр. головний редактор підборав здоров'я і рештками сил добивався до берегу. Оце керівник технічної справи — видавець перебув цього літа дві операції і лежав в лікарні протривав свою, надто при наших „достатках“, особливо трудну працю. Скільки жури, пригноблення, іноді просто розпуки проглядало крізь листи, отримувани з редакції і видавничого варстату, з якого вишла Енциклопедія Українознавства. Були і радісні хвилини. Початкові недовір'я і сумніви наших людей зникали. Весною цього року В-во Енциклопедії заклало користати з останнього речення нижчої передплати і таким чином підтримати НТШ і його працю над Енциклопедією. Заклик дав добрий вислід. — Особливим доказом довір'я і розуміння ваги ЕУ можна вважати те, що до дотеперішніх прислався новий поважний фундатор Енциклопедії для чужих бібліотек, перевищаючи своїм вкладом у-

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

Програма — пам'ятна святкування 60-річчя українського поселення в Канаді, які відбулися з 7 по 15 вересня в Оттаві, видана англійською мовою на добром папері, містить матеріал з історії розвитку української частини населення Канади. Програму склав М. Давиский, видав її Ювілейний Комітет в Оттаві, до якого, поруч з видатними українськими діячами, як от о. М. Блаженко, О. Кисельська, о. І. Давлюк та ін., належали також порядком патронату члени уряду і парламенту. Тижневик „Наш Вісн“ має виходити знову, як видання із закликів адміністрації до читачів повідомити про зміни адрес, якщо такі сталися. Етнографічну карту Галичини (стала в 1939 рік) закінчує проф. В. Кубілович, використовуючи для цього не тільки всі наявні офіційні статистичні дані, а й пречислені величезну кількість архівахних опитів серед колишніх мешканців, головню прикордонних сіл. Проф. П. Голубенко прочитав доповідь про М. Сціборського на сходахнах відлуду ОДВУ в Нью Йорку, що відбулися з нагоди 10-ї річниці трагічної смерті М. Сціборського і С. Сеніка. Залишки в Європі потребують нашої допомоги. Один із них пише в листі до Канади: „Я тужко операний на шпильку і живу під опікою Французького Йершого Хреста. Неадекватно мене випустять, але я так не дотриму праці, бо не маю сили. Поможіть мені мої браття з Канади! Не можу більше писати, бо сльози“. Такі само листи надходять з Австрії, Югославії, Польщі, Словаччини. (До тих країн можна посылати „керпакети“).

THIS IS Lawrence Murphy CAREER: FOOD INSPECTION SPECIALIST

Після закінчення середньої школи (гайскула) в Лосл, Висконсин, головною турботою Лоренса було забезпечення майбутню.

І він його здобув... кар'єрою ті ціле життя в Американській Армії! Він дістав фаховий вишкіл у військовій Школі Гітінса М'яса і Молочка і сьогодні він виконує вальну роботу, провірюючи вживані Армією харчі.

Кожному придатному молодому хлопцеві і молодій дівчині, які добре володіють англійською мовою в слові і писемі, Армія пропонує багато значимих можливостей вишколу для відповідальних зайнят: в електроніці, транспортній та в багатьох інших ділянках. Довідатесь про можливості кар'єри на ціле життя, яку Ви можете здобути в пошпріюванні Армії і Авіації Злучених Держав!

40 JOURNAL SQUARE JERSEY CITY, N. J. JO 2 5718

або пошукайте в телефонній книжці під U.S. Gov't. Army Recruiting за найближчим вербувочним біором.

УВАГА! НЬОАРК, Н. ДЖ., і ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

В СУБОТУ, 22. ВЕРЕСНЯ 1951 Р. В ГОД. 1 ПОПОЛ. — відбудеться —

ВЕЛИКИЙ ВІДБИВАНКОВАННИЙ ТУРНІР

Свою участь вже оголосили укр. дружини: У. С. К. Нью Йорк, У. С. К. Нью Гейвен, У. С. К. „Тризуб“ Філадельфії, У. С. Т. „Лев“ Корго, У. С. Т. Пасейк, С. Т. „Сніг“. Турнір відбудеться за: „Ironbound Red Shield Boys Club“ в Ньюарку при вул. Read & Providence St. Доїзда на турнір: Іхати автобусом 34 „Market St.“ і висісти при вул. „Read St.“ або Fleming Ave.

Всіх громадян зацікавлених спортом запрошується до участі.

УВАГА! НЬО ЙОРК і ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

В НЕДІЛЮ, 23. ВЕРЕСНЯ 1951, В ГОД. 3-й ПОПОЛ. на грищі Peterson Dovers (біля їх домівок при Dovers St.) В ПЕТЕРСОНІ — відбудуться —

ФУТБОЛЬНІ ЗМАГАННЯ

за мистецтво Національної Ліги

У.С.К. НЬО ЙОРК — PATERSON DOVERS

Провід УСК-у організує прогульку на ці змагання. Зголошення приймає С. Скоборогатий, 99 St. Marks Place, New York, N. Y. Tel. GRamercy 5-5583, не пізніше п'ятниці, 21. ц. м. ввечір.

Провід УСК-у.

ІРИНА АРТИМ ЯК ЩАСТЯ ЗБЛИЖАЄТЬСЯ ПОЕЗІЯ

в кольоровій окладині 40 поезій. 75 сторіч. Ціна 25 ц. Замовлення слати до: „СВОБОДА“ Р. О. BOX 348, JERSEY CITY 3, N. J.

